

УДК 338.47

Жук Н. – ст. гр. БМ-61

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ І РЕЗЕРВІВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПРИЛАДОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

Науковий керівник: д.е.н., професор Кирич Н.Б.

Робота підприємства приладобудівної галузі за умов самофінансування вимагає зниження собівартості, оскільки остання є зростанням власних коштів підприємства (прибутку). Тому проблема зниження собівартості продукції є актуальною для кожного підприємства. Питанню планування собівартості надається значна увага у працях учених-економістів В.Б. Івашкевича, Я.Д. Плоткіна, М.Г. Чумаченко, Є.В. Мниха, О. Орлова, Харіва П.С., Вознюк М.І., С.Ф. Покропівного та інших, але питання зниження витрат знаходить відображення в економічній періодиці в значно меншій мірі.

Собівартість як комплексний показник включає різноманітні за характером і призначенням затрати, пов'язані з виготовленням продукції, організацією виробництва та управлінням. Собівартість слугує базою ціни товару та її нижньою межею для виробника, щоб забезпечити процес відтворення виробництва. Підприємство не може встановлювати ціну, нижчу за собівартість, бо в такому разі воно матиме збитки.

Основними шляхами зниження собівартості є скорочення тих витрат, які займають найбільшу питому вагу в собівартості продукції. А саме: а) витрати уречевленої праці, які можуть бути знижені завдяки поліпшенню використання засобів і предметів праці; б) витрати живої праці, які можуть бути скорочені завдяки зростанню продуктивності праці; в) адміністративно-управлінські витрати. (Зниження собівартості продукції може досягатись в результаті одночасної економії всіх витрат).

Зниження собівартості продукції у всіх галузях забезпечується, насамперед, за рахунок зростання продуктивності праці. Визначальним джерелом зниження собівартості, особливо у матеріаломістких галузях, є економія матеріальних витрат на основі раціонального використання матеріальних ресурсів, а також підвищення завантаження основних фондів, скорочення витрат на управління і обслуговування.

Резерви зниження собівартості продукції – це кількісні вимірні можливості економії витрат живої та уречевленої праці. На ранніх стадіях життєвого циклу виробів ефективним методом виявлення резервів зниження собівартості продукції є функціонально-вартісний аналіз (ФВА). Основна особливість ФВА собівартості – обмеження кількості досліджуваних виробів, а за окремими з них – обмеження кількості внутрішньовиробничих резервів зниження витрат (матеріальних, трудових та ін.). Резерви зниження собівартості, виявлені ФВА, вишукують шляхом виявлення й усунення зайвих витрат, закладених у недосконалість конструкції виробу в цілому або його деталей, відсталої технології й організації виробництва.

Отже, зниження собівартості може відбутися за наступних умов:

1) створення автоматизованих систем керування виробництвом; 2) удосконалення і модернізація існуючої техніки і технології; 3) застосування економічних заміників сировини, повне використання відходів у виробництві; 4) удосконалення організації виробництва і праці (змін в організації виробництва, формах і методах праці при розвитку спеціалізації виробництва, поліпшення використання основних фондів, поліпшення матеріало-технічного постачання, скорочення транспортних витрат).

Великим резервом є у собі зниження матеріаломісткості і трудомісткості собівартості продукції.